MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (SEDE CIVILI)
MALTA

MAGISTRAT DR.
MELI SILVIO LL.D., DIP. STUD. REL., DIP. CAN. MATR. JUR. & PROC., CERT. JUR. & H.R. (STRASBOURG), P.G. DIP. EUROPEAN COMPETITION LAW (KING'S COLLEGE, LONDON), P.G. DIP. EUROPEAN LAW (KING'S COLLEGE, LONDON)

Seduta tat-12 ta' Novembru, 2002

Avviz Numru. 966/2001/1

Anthony DeGiovanni bhala Sindku flimkien ma' Alex Grima bhala Segretarju ghan-nom u in rappresentanza tal-Kunsill Lokali Fgura.

vs

Mark Lombardo, Chalres Bonello, Aflred Debono, John Zammit bhala Editur tal-gazzetta "In-Nazzjon Taghna".

Il-Qorti,

Rat l-avviz fuq indikat datat is-26 ta' Novembru tas-sena 2001 li permezz tieghu l-atturi nomine sejhu lill-konvenuti quddiem din il-qorti sabiex jghidu ghaliex m'ghamdhomx ikunu ikkundannati:

1. Ihallsu lill-Kunsill attur dik is-somma li tigi likwidata minn din l-Onorabbli Qorti li ma teccedix il-hamest elef Lira Maltin (LM5,000.00,0) bhala danni ghall-malafama skond l-artikolu; 28 ta' l-Att dwar l-istampa (Kap 248 tal-Ligijiet ta' Malta) prevja d-dikjarazzjoni li permezz ta' l-ittra miktuba ghall-pubblikazzjoni mill-konvenuti Mark Lombardo, Charles Bonello u Alfred Debono intitolata "Xogholijiet fil-Fgura" ippubblikata mill-konvenut John Zammit bhala editur tal-gazzetta "In-Nazzjon Taghna" fil-harga tas-7 t'Awissu, 2001 ta' l-imsemmija gazzetta (fotokopja annessa u mmarkata Dok. A) partikolarment bil-kliem: "…Il-Kunsill Lokali Fgura naqas li jghamel konsultazzjoni pubblika dwar din il-materja u qed jinjora l-opinjoni pubblika dwar din il-kwistjoni" (fit-tielet paragrafu), illibellaw u mmalafamaw lill-Kunsill attur billi attribwew fatti determinati bi skop li jtellfu jew inaqqsu r-reputazzjoni tal-Kunsill attur, u huma responsabbli ghal tali libel u malafama;

2. Bl-ispejjez u bl-imghaxijiet legali kontra l-konvenuti li gew ingunti ghas-subizzjoni;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet datata d-19 ta' Dicembru tas-sena 2001 li permezz taghha l-konvenuti eccepew is-segwenti:

1. Illi l-pubblikazzjoni mhix libelluza billi tammonta ghal "fair comment";

2. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri;

Semghet ix-xhieda prodotta;

Rat id-dokumenti esebiti;

Semghet it-trattazzjoni orali tar-rapprezentanti legali tal-partijiet;

Ikkonsidrat:

Illi sodisfatt is-suespost din il-qorti ghaddiet biex tikkonduci din il-vertenza sommarjament ai termini ta' l-artikolu 28 (1) tal-Kap 248 u l-artikoli 47, 171 u 215 tal-Kap 12;

Ikkonsidrat:

Illi l-fatti lil taw lok ghall-procedura odjerna jistghu jigu sintetikament kompilati bil-mod segwenti:

1. Illi l-atturi nomine hassewhom illibellati u mmalafamati wara li fis-7 t'Awissu tas-sena 2001 il-gurnal ta' kuljum "In-Nazzjon Taghna" ippubblika ittra intitolata "Xogholijiet fil-Fgura";

2. Illi l-editur registrat ta' dan il-gurnal fil-perjodu in dizamina jirrizulta, ex admissis, li kien il-konvenut John Zammit;

3. Illi l-ittra in dizamina giet iffirmata mill-konvenuti Mark Lombardo, Charles Bonello u Alfred Debono;

Ikkonsidrat:

Illi in sintesi l-ittra in dizamina tippatrocina s-segwenti tezi:

1. Illi l-ittra nkitbet biex tikkoregi xi impressjonijiet zbaljati li setghu deheru f'artikolu precedenti rigwardanti xi xogholijiet f'diversi toroq fil-Fgura, fosthom Triq Hompesch;

2. Illi l-awturi ta' l-istess ittra sostnew li riedu jiccaraw il-fatt li l-intoppi li kienu jezistu f'dak iz-

zmien dwar ix-xogholijiet fit-triq de quo kienu jezistu biss bejn il-kunsillieri Laburisti tal-lokal, kif immexxija mis-Sindku w id-Dipartiment tat-Toroq;

3. Illi dawn il-kunsillieri kienu ipproponew li parti mit-triq imsemmija ssir "one-way";

4. Illi din il-proposta la giet accettata mill-Bord li Jikkontrolla t-Traffiku, la mill-Awtorita' tat-Trasport Pubbliku u lanqas mill-"GRTU";

5. Illi l-Kunsill tal-Fgura, allura kif immexxi mis-sindku Anthony Degiovanni, naqas li jghamel konsultazzjoni pubblika dwar din il-materja;

6. Illi l-istess Kunsill qed jinjora l-opinjoni pubblika dwar l-istess kwistjoni;

7. Illi l-kunsilliera Nazzjonalisti fl-imsemmi Kunsill iheggu lid-Dipartiment tat-Toroq biex malajr kemm jista' jkun jibda x-xoghol fit-triq de quo;

8. Illi l-istess kunsilliera ndikati fil-paragrafu precedenti jappellaw lill-kunsilliera Laburisti biex iwarbu kull ghamad politiku u jahdmu fl-interess tal-lokalita';

Ikkonsidrat:

Illi l-editur konvenut isostni li hu kien qara l-ittra in dizamina qabel ma awtorizza l-pubblikazzjoni taghha;

Illi di piu' isostni wkoll li hu kien jaf bil-kwistjoni li kienet ghaddejja fuq it-Triq in kwistjoni;

Illi effettivament fid-deposizzjoni tieghu isostni wkoll li l-kumment li sar mill-awturi fl-ittra meritu ta' din il-procedura kien kumment gustifikat hafna;

Illi r-raguni ta' dan kienet li l-istess editur konvenut kien jaf li "…bl-ebda mod ma wiehed jista' jsostni li saret konsultazzjoni pubblika…";

Ilil bhala editur ta' "In-Nazzjon Taghna" kien ukoll ircieva ittra responsiva ffirmata minn Anthony Degiovanni, Sindku, li kienet ippubbliakta fl-edizzjoni tal-15 t'Awissu tas-sena 2001;

Ikkonsidrat:

Illi in sostenn tat-tezi taghhom li l-ittra in dizamina mhix libelluza peress li tammonta ghall-"fair comment", l-awturi konvenuti jsostnu s-segwenti:

1. Illi l-Kunsill tal-Fgura naqas li jghamel konsultazzjoni pubblika dwar ix-xogholijiet in dizamina;

2. Illi permezz ta' mozzjoni appozita datata l-24 ta' Mejju tas-sena 2001, it-tlett kunsilliera Nazzjonalisti kienu talbu lill-Kunsill tal-Fgura biex issir laqgha pubblika fuq il-kwistjoni;

3. Illi fil-fehema tal-awturi konvenuti l-isforzi li l-Kunsill ghamel biex jivvaluta l-kwistjoni li kienet tqajmet fuq it-triq de quo ma kienux jammontaw ghall-konsultazzjoni pubblika;

Ikkonsidrat:

Illi l-atturi nomine isostnu li jhossuhom ingurjati u malafamati bl-ittra in dizamina fl-interzza taghha u dan ghas-segwenti ragunijiet:

1. Illi l-ittra de quo twaqqa' ghar-redikolu l-Kunsill kollhu tal-lokal u konsegwentement tnaqqas mid-dinjita' li kunsill lokali ghandu jkollu, specjalment mill-membri tieghu stess;

2. Illi l-ittra de quo, miktuba kif inhi minn kunsilliera attivi tmur kontra l-klawsoli 6.13 u 9.2 tal-Kodici ta' Etika ghall-Kunsilliera Lokali ppubblikat fl-1995;

Ikkonsidrat:

Illi l-atturi nomine partikolarment joggezzjonaw ghas-segwenti:

1. Illi ghal dak li jirrigwarda l-posizzjoni ta’ Anthony DeGiovanni u l-allegata kwistjoni li kellu mad-Dipartiment tat-Toroq, l-attur nomine DeGiovanni jsostni li hu kien qed jagixxi fil-kapacita’ tieghu ta’ Sindku u a bazi ta’ decizjonijiet li kienu jorbtu lill-Kunsill kollu u mhux f’ismu proprju;

2. Illi kemm l-Onorevoli Ministru responsabbli mit-toroq kif ukoll id-Direttur tad-Dipartiment tat-Toroq espermew pubblikament li kienu qed isiru diskussjonijiet mal-Kunsill fuq it-triq de quo;

3. Illi l-oggezzjoni tal-Bord li Jikkontrolla t-Traffiku, ta’ l-Awtorita’ tat-Trasport Pubbliku u tal-“GRTU” imsemmija fl-ittra inkriminata ma tirrizultax;

4. Illi effettivament jirrizulta li la l-Bord li Jikkontrolla t-Traffiku u lanqas l-Awtorita’ tat-Trasport Pubbliku ma kienu kostitwiti fil-perjodu in dizamina;

5. Illi l-Kunsill ma jirrizultax li hu marbut b’xi obbligu ta’ konsultazzjoni pubblika kif inghatat l-impressjoni fl-ittra de quo;

6. Illi nonostante dan il-kwistjoni ta’ Triq Hompesch tqajmet f’laqgha pubblika organizzata mil-Kunsill fl-10 t’April tas-sena 2001 fejn intuza wkoll “overhead projector” ghall-ahjar espozizzjoni tal-fatti;

7. Illi f’din il-laqgha riferita fil-paragrafu precedenti kienu prezenti wkoll il-Kunsilliera tal-lokal-ovvjament inkluzi l-kunsilliera firmatarji ta’ l-ittra de quo;

8. Illi l-atturi nomine jsostnu bil-qawwa li effettivament kien kemm konsultazzjoni fir-rigward tal-progett de quo, u dan peress:

a. Illi l-progett fih in-nifsu nbeda bhala rizultat ta' konsultazzjoni pubblika sa mill-1995;

b. Illi fuq inkarigu tal-Kunsill Lokali stess kien inkarigat "urban planner" ikkwalifikat biex jirredigi rapport fuq it-triq de quo;

c. Illi a bazi ta' dan ir-rapport il-Kunsill seta' ghalhekk jistabbilixxi l-politika urbana tieghu ghall-lokal;

d. Illi f'Novembru tas-sena 2000 dan l-ezercizzju ta' konsultazzjoni pubblika gie ripetut, din id-draba taht is-sorveljanza indipendenti ta' socjologu espert biex b'hekk il-Kunsill ikompli jsahhah il-politika urbanistika tieghu;

e. Illi l-Kunsill de quo kien ukoll qassam kwestjonarju fil-lokal flimkien ma' "self-addressed envelope" biex il-pubbliku hemm residenti jkollu l-opportunita' jesprimi l-posizzjoni tieghu fir-rigward;

f. Illi l-kwistjoni tat-triq de quo hi biss dettal meta wiehed jezaminha in relazzjoni mal-politika urbanistika tal-lokal fit-totalita' taghha;

g. Illi s-sindku tal-lokal kien invita lir-residenti biex jesprimu l-posizzjoni taghhom fir-rigward u ghamel hekk anke officjalment f'fuljetti mahruga mil-istess Kunsill, (ara Harga Numru 3 tal-fuljett "Kuntatt", edizzjoni Gunju/Lulju 2001, pagna numru 1 a fol 30);

h. Illi fil-11 ta' Gunju tas-sena 2001 il-Kunsill Lokali in kwistjoni organizza laqgha pubblika li ghaliha attendew diversi ghaqdiet fosthom tal-

knisja, taz-zewg kunsilli ta' l-iskejjel, il-Kummissjoni ta' Persuni b'Dizabilita' u sidien tal-hwienet;

i. Illi effettivament ik-konkluzjonijiet ta' din il-laqgha indikata fil-paragrafu precedenti giet approvata f'laqgha tal-Kunsill ta' l-24 ta' Lulju tas-sena 2001;

j. Illi jidher li f'xi okkazzjoni precedenti meta ssejhet laqgha pubblika kien hemm diversi ezempji ta' theddid u atti ta' intimidazzjoni allegatament anke minn kunsilliera stess;

k. Illi l-imprekazzjoni li l-kunsilliera laburisti jwarrbu l-ghamad politiku biex jahdmu fl-interess tal-lokalita' hi ghal kollox malafamanti u ingurjuza;

Ikkonsidrat:

Illi f'dan l-istadju din il-qorti tirrileva li fil-mori tal-procedura ghamlet diversi tentattivi biex il-partijiet jesploraw il-possibilita' ta' rikonciljazzjoni izda l-isforzi taghha kienu ghal kollox inutili;

Ikkonsidrat:

Illi l-konvenuti eccepew li l-ittra in dizamina m'hix libelluza u tammonta ghal "fair comment";

Illi kif hu ritenut fl-artikolu 10 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet Fundamentali ta' l-Individwu d-dritt ta' l-espressjoni:

"…shall include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas…";

Illi kif gie ritenut fil-kaz Handyside vs Ir-Renju Unit (1976), dan id-dritt:

"…is applicable not only to "information" or "ideas" that are favourably received or regarded as

unoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb the State or any sector of the population. Such are the demands of that pluralism, tolerance and broad mindedness without which there is no "democratic society";

Ikkonsidrat:

Illi ghandu wkoll ikun pacifiku li l-iskop ewlieni ta' gazzetta hu li tippubblika informazzjoni u ideat fuq materja ta' interess pubbliku;

Illi ovvjament, ghandu jkun ukoll pacifiku li persuna li ssib ruha mxandra b'dan il-mod ghandha d-dritt li tipprotegi l-fama u r-reputazzjoni taghha minn manipulazzjoni skritta li timmolestah;

Illi ghalhekk f'dan l-istadju wiehed irid jiddistingwi bi kjarezza dak li hu indikat bhala "allegazzjoni ta' fatt", li fuqu jistrieh il-"fair comment" u dak li hu biss manipulazzjoni malinna bi ksur tal-Ligi ta' l-Istampa u ta' l-obbligi inkluzi fil-Konvenzjoni fuq riferita;

Illi a bazi ta' l-insenjament riprodott fid-decizjoni Reginald Miller vs. Harold Scory, (Volum XXXVI. IV. p. 843):

"…il-fatt ghandu jigi ppruvat. Il-"comment" biex ikun gustifikat irid ikun "fair and bona fide" u ma jistax ikun "fair and bona fide" jekk il-fatt attribwit lill-kwerelant ma jkunx veru";

Ikkonsidrat:

Illi f'dan ir-rigward jrrizulta assodat li l-awturi konvenuti affermaw diversi fatti fil-konfront ta' l-atturi nomine li ma jirrizultawx konfortati mill-analizi fattwali, fosthom:

1. illi l-intoppi li kienu jezistu fuq it-triq in dizamina kienu limitati biss ghall-fatt li dawn kienu esklussivament jirrigwardaw lill-kunsilliera laburisti;

2. Illi l-proposti tal-kunsillieri kienu rifjutati mill-entitajiet li jirreferu ghalihom l-istess awturi fl-ittra taghhom meritu tal-kaz;

3. Illi l-Kunsill tal-Fgura naqas li jghamel konsultazzjoni pubblika;

Illi a skans ta' ripetizzjoni inutli jigi ribadit s-segwenti:

1. Illi kwalunkwe azzjoni li setghet ittiehdet fil-konfront tat-triq in dizamina ittiehdet mill-Kunsill ikkoncernat a bazi tal-procedura stabbilita fl-istess Kunsill;

2. Illi l-entitajiet li ghalihom saret referenza fl-ittra de quo jirrizulta li tnejn minnhom lanqas biss kienu kostitwiti fil-perjodu in dizamina, u r-rimanenti kienet qed tigi regolarment konsultata mill-Kunsill tramite l-membri taghha fil-lokalita';

3. Illi jirrizulta abbundantement assodat li l-Kunsill de quo effettwa konsultazzjoni pubblika li jekk tissodisfax jew le lill-konvenuti hi immaterjali;

Ikkonsidrat:

Illi ghalhekk l-eccezzjoni sollevata mill-konvenuti tal-"fair comment" ma tistax tigi akkolta stante li l-fatti addebitati lill-atturi m'hux biss ma gewx ipprovati izda gie addirittura pprovat il-kuntrarju;

Illi ghalhekk il-kummenti esposti mill-konvenuti fl-ittra in dizamina ma jikkwalifikawx bhala "fair and bona fide" peress li l-fatti attribwiti lill-atturi nomine ma rrizultawx li huma veri;

Ghaldaqstant din il-qorti taqta' u tiddeciedi li hi sodisfatta li l-atturi nomine pprovaw il-kaz taghhom

skond il-ligi u filwaqt li tirrespingi l-eccezzjonijiet sollevati mill-konvenuti, takkolji t-talbiet attrici u:

1. Tiddikjara li l-ittra ppubblikata fl-edizzjoni tas-7 t'Awissu tas-sena 2001 tal-gazzetta "In-Nazzjon Taghna" intestata "Xogholijiet fil-Fgura" li ghaliha huma responsabbli l-konvenuti fuq indikati hi wahda libelluza u malafamanti fil-konfront ta' l-atturi nomine fuq riferiti;

2. Tghamel referenza ghad-decizjoni tal-Qorti ta' l-Appell fl-ismijiet Vincent Borg vs. Victor Camilleri et datata l-15 ta' Novembru ta' l-1994 fejn gie ritenut is-segwenti:

"Id-danni li ghandha tillikwida l-Qorti ghall-hsara sofferta mill-atturi mhux soggetta ghal xi regoli bhal fil-kaz ta' danni reali kkontemplati fil-Kodici Civili. Il-Ligi ta' l-Istampa thalli l-likwidazzjoni tal-kumpens fid-diskrezzjoni kompleta tal-gudikant b'limitu ta' LM2,000", (liema limitu gie issa estiz ghall-ammont ta' hames t'elef Lira Maltija, (LM5,000.00,0);

3. Illi in ivsta tal-premess din il-qorti qed tissottolinea s-segwenti in mitigazzjoni:

1. Illi l-istess gurnal ippubblika ittra in risposta ghal dik meritu ta' din il-procedura fl-ewwel okkazzjoni li pprezentat ruha;

2. Illi tibqa' tawspika li s-sens komun jipprevali ghall-gid tal-komunita' li l-Kunsill qed jiggestixxi f'isem il-kollettivita';

3. Illi pero' qed tissottolinea wkoll is-segwenti in sostenn tal-piena li ser tinfliggi fuq il-konvenuti ai termini ta' Ligi ta' l-Istampa;

a. Illi l-fatti allegati fl-ittra in dizamina ma gewx ipprovati;

b. Illi l-konvenuti awturi ta' l-ittra de quo, peress li bhala kunsilliera kienu parti integrali mill-proceduri kollha mehuda fir-rigward, kienu a konoxxenza tal-fatti kif realment avveraw ruhhom;

c. Illi l-ittra in dizamina timmina serjament il-kredibilita' ta' persuni li jersqu biex jirrapprezentaw lill-komunita' f'ezercizzju hekk serju tal-principju tas-sussidjarjeta';

d. Illil ghalkemm gew mistiedna jesploraw il-possibilita' ta' xi forma ta' transazzjoni ai termini tal-Ligi ta' l-Istampa l-konvenuti baqghu intransigenti;

4. Tikkundanna lill-konvenuti Mark Lombardo, Charles Bonello, Alfred Debono u John Zammit biex in solidum ihallsu lill-atturi nomine Anthony DeGiovanni u Alex Grima l-ammont komplessiv ta' elfejn Lira Maltija, (LM2,000.00,0), bl-ispejjez ta' din il-procedura.

John Farrugia
Deputat Registratur